

Toekomstvisie Voorschoten

**Vereniging tot Behoud van Oud, Groen en
Leefbaar Voorschoten**

Samenvatting

De gemeente stelt binnenkort een Toekomstvisie op, die reikt tot 2025. Voor de vereniging tot behoud van Oud, Groen en Leefbaar Voorschoten (OGLV) was dat aanleiding om ons daarin alvast te verdiepen. Ook voor de vereniging geldt immers dat we vooruit moeten denken; waar gaat het ons op langere termijn om, waar zullen we ons vooral sterk voor maken en waarop willen we invloed uitoefenen? Een eigen Toekomstvisie dus als inbreng in het debat dat op gang zal komen na publicatie van de Voorschotense toekomstvisie en als inspiratiebron voor onze eigen activiteiten.

Inperking tot vier belangrijke onderwerpen

Het opstellen van onze Toekomstvisie leverde aanvankelijk een omvangrijke lijst met waardevolle voorstellen en ideeën op, gerelateerd aan de thema's van de vereniging. Maar er was ook de behoefte om daarin te selecteren in de wetenschap dat het voor ons behapbaar moet blijven. De vereniging vraagt daarom met name aandacht voor vier, in haar ogen, belangrijke onderwerpen.

In aansluiting op het thema "Oud" gaat het om behoud en versterking van het historisch centrum; een van de belangrijkste schatten, die Voorschoten moet koesteren. En met in het achterhoofd de bijdrage die de historische omgeving levert aan economische voorspoed ter plekke.. Het gaat daarbij om het behoud en versterken van het monumentale karakter en de woonfunctie, meedenken over tijdelijke bestemmingen voor leegstaande panden, volgen van de plannen met en rondom de Kruiskerk; kortom invloed uitoefenen waar de kwaliteit van het centrum in het geding is. Overigens zonder al het andere waardevolle erfgoed, met name de buitenplaatsen en boerderijen, tekort te doen

Onder het thema "Groen" pleit de vereniging voor ondersteuning van de actieve recreatie, zonder grootschalige ingrepen, maar met praktische en betaalbare aanvullingen in het buitengebied en de bebouwde kom. Het behoud van (de kwaliteit van) het buitengebied en het groen binnen de bebouwde kom vraagt onze voortdurende aandacht.

Het thema "Leefbaar" wordt vertaald in aandachtspunten die te maken hebben met duurzaamheid. Een onderwerp dat de samenleving steeds meer zal bezighouden en waarmee zeker wordt bijdragen aan leefbaarheid in meer algemene zin.

Tot slot sluit de Toekomstvisie aan op het voornemen van de overheid om burgers te laten participeren in beleid en uitvoering daarvan. Laat dat niet bij mooie verhalen blijven en dan graag in het stadium, dat die inbreng nog wat kan voorstellen.

Toekomstverwachtingen als basis

Met het opstellen van toekomstvisies wordt rekening gehouden met ontwikkelingen die de komende jaren invloed op de keuzes zullen hebben. Ook voor onze Toekomstvisie is, voor zover ons dat mogelijk was, gekeken naar wat zoal voorhanden is aan voorspellingen en aanknopingspunten. Een greep uit de verwachtingen:

Uit het verleden jaar gepubliceerde onderzoek van Elsevier ("Waar is het goed wonen?") kwam Voorschoten goed uit de bus. Wat bepaalt, volgens dit onderzoek, de uitkomst?

Onderwerpen als 'historisch decor', 'cultuur', 'recreatiegebieden', 'water/groen/natuur' en 'saamhorigheid en samenstelling van de bevolking' zijn als "zeer goed" gekwalificeerd. We nemen aan dat de voorkeur van de bevolking hiervoor blijvend is.

De aandacht die de vereniging in haar Toekomstvisie aan de genoemde onderwerpen wil besteden sluit hierop goed aan. We willen toch dat de gemeente over tien of twintig jaar nog steeds hoog op deze punten scoort!

Een ontwikkeling die allerwege wordt gevreesd is de afname van de budgetten van gemeente, provincie en rijk. Daarbij komt de enorme hoeveelheid nieuwe sociale taken die het rijk naar de gemeenten overhevelt, die bestuur en ambtelijk apparaat zeer zullen belasten en waarvan men nu al weet dat er onvoldoende financiële middelen mee zijn geleverd bij deze decentralisatie. Dat zal afname van bijdragen betekenen en temporiseren of afscheid van plannen, die ook onze thema's raken. Zie bijvoorbeeld de ontwikkeling van het plan 'van glas naar gras', de trage invulling van het recreatie- en natuurplan 'Duin, Horst en Weide', de afbrokkeling van de Ecologische Hoofdstructuur in ons gebied, terwijl juist de behoefte aan (actieve) recreatie en natuurbeleving zal toenemen. Aan de andere kant is de te verwachten druk op uitbreiding van bouwlocaties gering en zal het gebied rond Voorschoten, maar ook van de buurgemeenten, zijn groene karakter kunnen behouden. Groene buffers in de randstad worden door de overheid nog steeds als waardevol gezien, maar economische factoren blijven dominant. Maar als de crisis daadwerkelijk achter ons ligt, bestaat echter de kans dat de druk op de regio Leien toeneemt om ruimte te scheppen voor woon- en werkgebieden en de daarbij behorende infrastructuur. We zullen dus alert moeten blijven.

Duurzaamheid zal in de toekomst meer aandacht krijgen, onder andere door stimulerende danwel belastingmaatregelen. De vertaling naar kleinschalige initiatieven, zoals lokale energieopwekking, minder energiegebruik, hergebruik van afval en afvalwater, recycling en hergebruik bestaande panden zullen meer vanzelfsprekend worden.

Meer lichamelijke beweging raakt zo ingeburgerd, dat ook dat vanzelfsprekend zal leiden tot meer aandacht voor het faciliteren daarvan en het daartoe inrichten van onze dagelijkse woonomgeving. En dat geldt natuurlijk voor iedereen, van jong tot oud.

Autoritair optreden van de overheid wordt impopulair, zo dat het al niet was. De burger wenst betrokken te worden bij de voorbereiding en uitvoering van de plannen en beheer. De overheid wil dat overigens ook zelf, maar slaagt er nog niet echt in om dat breed in te zetten. Er leven veel goede ideeën onder de inwoners van Voorschoten; het aanboren daarvan is, kijkend naar de maatschappelijke ontwikkelingen, toekomstdenken. De gemeenten zullen hun inwoners op veel terreinen voor de keuze stellen zelf de handen uit de mouwen te steken, b.v. bij de groenvoorzieningen, of accepteren dat de kwaliteit naar een basaal niveau terug zal vallen. Tegelijkertijd zal, door toenemend individualisme, het bereiken van een gezamenlijk gedeelde aanpak moeilijk zijn. Verenigingen en stichtingen kunnen, wat dit betreft, in de toekomst nog meer als intermediair optreden. Een schone taak.

Uitwerking in aandachtpunten

In de Toekomstvisie zijn de vier genoemde onderwerpen uitgewerkt in meer dan dertig aandachtpunten, die veelal aansluiten bij wat de vereniging nu al bezighoudt. Naast de hierbovengenoemden vragen wij – bijvoorbeeld - aandacht voor:

- het optimaal uitvoeren van de plannen voor het groene gebied rond Duivenvoorde, vanaf Wassenaar tot aan de Vliet;
- meedenken over tijdelijke bestemmingen voor (nog) niet gebruikte gebieden, zoals delen van het tracé Rijnlandroute, Starrenburg III, e.d. en voor leegstande winkels en kantoorpanden;
- aanpassen, verbinden en uitbreiden van wandel- en fietsroutes, met interessante rustpunten;
- toepassen van - met name - zonne-energie; de gemeente kan meer zelf suporting zijn;
- goede, gescheiden afvalverwerking;
- nieuwe waardevolle bomenroute (folder en digitaal)
- meer 'natuurlijk' speelterrein
- burgers betrekken bij schoon en groen houden van het dorp; geef hen meer verantwoordelijkheid;
- stimuleren van publiek-private samenwerking

9-7-2014

Toekomstvisie Voorschoten

1. Aanleiding

Het gemeentebestuur van Voorschoten zal dit jaar een Toekomstvisie voor de gemeente, reikend tot 2025 opstellen. De bedoeling is dat hiervoor een raadpleging binnen de gemeente onder deskundigen en geïnteresseerde inwoners wordt georganiseerd. In de Commissie Planologie van onze Vereniging OGLV is afgesproken dat het voornemen van het gemeentebestuur voor onze vereniging een mooie aanleiding is, om binnen ons eigen kader, een idee te ontwikkelen van wat er op de gemeente afkomt, waar we ons zorgen over moeten maken, waar er kansen liggen en wat er leeft binnen de bevolking aan ideeën over gewenste veranderingen. OGLV reageert doorgaans op concrete (beleids)voorstellen en projecten. Een eigen toekomstverkenning daarentegen schept een kader waarbinnen deze concrete zaken in een bredere context kunnen worden gewaardeerd. Deze exercitie biedt het bestuur ook een kans om verder in contact te komen met de leden van onze vereniging en hen naar hun mening over dit alles te vragen. De resultaten daarvan zullen we vervolgens inbrengen in de voorbereiding van de gemeentelijke Toekomstvisie.

In onze Toekomstvisie gaan wij in op:

- a) de te verwachten ontwikkelingen in Voorschoten en omgeving, als achtergrond voor de Toekomstvisie
- b) wat, naar ons inzicht, aandacht vraagt, maar dit te beperken tot de thema's 'oud', 'groen' en 'leefbaar' van de vereniging
- c) om vervolgens – binnen deze thema's - te kiezen voor speerpunten; met een toevoeging van het thema 'participatie'; op deze speerpunten zullen we vooral onze aandacht richten

2. Is goed niet goed genoeg?

*'Voorschoten **beste** gemeente van Zuid-Holland en op de negende plaats in de rangorde van Nederlandse gemeenten. Volgens onderzoek van Elsevier en Bureau Louter is dat de uitkomst van de waardering voor wonen, werken en recreëren.*

*Voorschoten scoort **'zeer goed'** op Zorgpakket, - Sport en Fitness – Historisch decor – Cultuur – Hoogwaardige Zorg en Onderwijs – Werkgelegenheid – Recreatiegebieden – Water, Groen en Natuur – Saamhorigheid bevolking – Samenstelling bevolking en Breikbaarheid per ov en auto.*

Matig scoort Voorschoten op Economie en Rust en Ruimte.

Zie verder bijlage 1

Waarom je druk maken over wat er in de toekomst kan gebeuren als Voorschoten toch over het geheel genomen een prima gemeente is? Zeker gezien de positieve scores op onderwerpen, die de vereniging met name ter harte gaan, zoals Historisch decor, Recreatiegebieden, Water, Groen en Natuur. Houden wat we hebben, zullen we maar zeggen. Wel met de nodige aandacht, want beleid en uitvoering zorgen nog wel eens

voor verrassingen. En we moeten ons ervan bewust zijn dat de hoge scores mede veroorzaakt worden door kwaliteiten buiten de gemeentegrenzen. Maar ook daar wordt wel eens anders gehandeld dan oorspronkelijk de bedoeling was. Met het voortschrijden van de tijd zullen de omstandigheden ongetwijfeld veranderen, waardoor dingen die we graag tot stand zien komen niet meer of veel minder kunnen; of wat waardevol wordt gevonden minder houdbaar blijkt. We willen daarom met anderen delen waar de belangen liggen als het om het behoud van oud, groen en leefbaar Voorschoten gaat.

3. Uitgangspunten

Bij het benoemen van onderwerpen die belangrijk genoeg voor ons zijn om nader te bekijken kiezen wij voor de volgende uitgangspunten.

3.1. De thema's van de vereniging: 'Oud', 'Groen' en 'Leefbaar' vormen de leidraad. Er zullen ongetwijfeld dwarsverbanden zijn, waarbij het onderwerp belangrijker is dan het onderscheid in thema's. In de uitwerking van de speerpunten kan daaraan aandacht worden besteed.

Een voorbeeld: De **oude bomen** (thema "Groen" en "Oud") in de Voorstraat vormen een belangrijk onderdeel van het historisch decor en het historisch decor is weer van belang voor de beleving van het centrum en de beleving van het centrum is weer van belang voor de aantrekkingskracht van consumenten en die aantrekkingskracht is weer van belang voor het voortbestaan van het winkel- en horecabestand en daarmee van de vitaliteit van het centrum. Dus de bomen in de Voorstraat willen we niet alleen houden vanwege hun schoonheid binnen het historisch decor, maar waarschijnlijk ook voor ondersteuning van het functioneren van het zo geprezen centrum in economisch opzicht.

3.2 In dit startdocument gaan we niet in op onderwerpen zoals de economische ontwikkelingen (werkgelegenheid, inkomen), veiligheid op de weg, ondernemen, mobiliteit, de zorg als instituut, enz. Toch hebben ontwikkelingen in deze sectoren wel degelijk effect op onze drie hoofdthema's. Neem economie. Stel dat – in economisch opzicht – het wenselijk is nieuwe horeca en de verdienmogelijkheden van waterrecreatie te stimuleren, dat zzp'ers de vrijheid moet worden geboden hun woningen, garages etc. aan te passen om werkzaam te kunnen zijn. Dan ligt de vraag er eigenlijk nu al of wij daarin een bijdrage kunnen leveren met eigen initiatieven die de kwaliteit van wonen/leven in Voorschoten verbeteren. Er wordt door landelijke fietsorganisaties aandacht gevraagd voor de gebrekkige infrastructuur voor fietsers, die veel gevaren voor hen opleveren. Mochten we aan die druk gevolg geven, dan heeft dat aanzienlijke ruimtelijke consequenties.

3.3. Wij hebben gezocht naar wat ons boven het hoofd hangt aan maatschappelijke ontwikkelingen. Welke van die ontwikkelingen hebben zoveel invloed in en op ons dorp, dat ze de gewenste ontwikkelingen belemmeren (bijv. financiële beperkingen) of juist binnen ons bereik brengen (bijv. doordat nieuwe mogelijkheden zich aandienen, als de krachten van inwoners van Voorschoten worden aangesproken)?

4. Toekomstige ontwikkelingen

Als voorbeelden van ontwikkelingen in de toekomst zijn hieronder een aantal onderwerpen genoemd, die inhoud aan een verkenning geven, voor zover een verband met onze thema's kan worden verondersteld en, binnen het thema, op de uitwerking van invloed zijn.

De prognoses zijn deels gebaseerd op gemeentelijk onderzoeksmateriaal, deels overgenomen uit toekomstdocumenten van andere gemeenten en de provincie, deels op inzichten en kennis van de vakliteratuur van de commissie Planologie van de vereniging, gebaseerd op regionale en landelijke trends. In bijlage 2. staat een puntgewijze opsomming van de veronderstellingen. In deze paragraaf is daarvan een samenvatting gegeven.

Bevolkingsontwikkeling en woningvoorraad

De verwachting is dat de omvang van de bevolking in Voorschoten nauwelijks meer stijgt. Er wordt de komende jaren immers geen verdere uitbreiding van bouwterrein voorzien. Starrenburg III wordt nog bebouwd en er zijn verder nog 'inbreidings'locaties voorhanden.

Wel neemt het aantal huishoudens nog wat toe, waarbij de gemeente het aantal lager inschat dan de provincie. Het langer zelfstandig (moeten) blijven wonen van ouderen houdt veel woningen in de bestaande voorraad vast, die daardoor niet voor doorstroming beschikbaar komen.

Maar er zal druk op de Randstad als woongebied blijven, ten gevolge van de verdere groei van hoogwaardige werkgelegenheid en de natuurlijke belangstelling van bedrijven, kennisinstituten en bevolking voor het westen van Nederland en met name het verstedelijkte gebied. Verdere aantasting van groengebieden zal echter zeker de waardering voor het Voorschotense woonmilieu verminderen en is daarom ongewenst.

De samenstelling van de bevolking zal veranderen, van meer vergrijzing naar – over een langere periode gezien – weer verjonging. Dat is al op buurniveau zichtbaar; daar vooral veroorzaakt door verhuizingen.

Er is behoefte aan aanpassing van de woningvoorraad aan specifiek woonwensen: langer zelfstandig wonen ouderen /groeps wonen, toekomstbestendige huur-en koopwoningen voor starters, meer toegesneden aanbod voor jonge gezinnen en alleengaanden.

Subsidies en overheidsprojecten

In alle beleidsdocumenten die ingaan op ontwikkelingen in het gemeentelijk, provinciaal en nationaal beleid wordt aangenomen dat de financiële ruimte voor de overheid kleiner wordt. Toename van de decentralisatie van rijkstaken naar de lokale overheid gaat volgens het lokale bestuur niet geheel gepaard met de daarbij behorende geldstromen. Dat zal uitstralen naar de mogelijkheden die de gemeente heeft of denkt te hebben om allerlei (gewenste) projecten te ondernemen en te steunen. Wat zijn de kansen voor financiering (deels) op een andere wijze? Er zijn voorbeelden van 'keten'constructies, waarbij door verkoop van grond en gebouwen herontwikkeling – ook elders - mogelijk wordt. Dat kan in de toekomst kansen scheppen voor herontwikkeling. Vanuit de

bevolking zijn wellicht initiatieven te verwachten, waarbij de zgn. crowd funding een rol kan/zal spelen.

Het lijkt in elk geval een veilige aanname dat een deel van de financieringsmogelijkheden voor het gemeenten en provincie de komende jaren verloren zal gaan, met het bijbehorende effect van het uitkleden en uit- of afstel van plannen.

Recreatieve en culturele voorzieningen

Als we naar ontwikkelingen in de maatschappij kijken is duidelijk dat de bevolking actiever en ook veeleisender zal zijn in de besteding van vrije tijd. De voorzieningen in de woonplaats zullen dat voor een groot deel moeten faciliteren. Maar is een zwembad nog houdbaar, blijft de bibliotheek, kan de horeca aan de verlangens tegemoet komen, zijn de sportverenigingen weerbaar genoeg, zal het aanbod aan toneel, film en concerten toereikend zijn, kortom zijn onze recreatieve en culturele voorzieningen toekomstbestendig? Wij menen dat - ook op grond van veel recente ontwikkelingen in gemeenten zorgen daarover zeker terecht zijn. Tegelijkertijd noopt dat vooralsnog tot indringender observatie om bijtijds aan de bel te kunnen trekken. Mocht het antwoord negatief zijn, dan is het belangrijk dat de voorzieningen van deze aard in de omgeving van Voorschoten goed bereikbaar zijn.

Groengebieden

Groengebieden vormen een belangrijk onderdeel van de waardering voor het woonklimaat. Voor een verstedelijkte regio waarin Voorschoten is gelegen geldt dit des te meer.

Met de plannen voor de Rijnlandroute en het voorstel van de provincie om de ecologische verbinding bij Maaldrift op te heffen is weer eens duidelijk dat het groengebied in en rond Voorschoten onder druk staat. Verder opofferen van delen van het groene buitengebied van de gemeente en haar burens aan woningbouw en/of handel, productie en verkeer lijkt echter voorlopig niet waarschijnlijk. De zorg voor de groene buffers tussen de stedelijke agglomeraties wordt nog steeds door het provinciale en landelijk bestuur uitgedragen. Maar met het wegdrijven van de crisis begint de zoektocht in de regio en met name vanuit Leiden weer naar locaties voor kantoren en bedrijven en mogelijk ook woningbouw. Zie ook de (inmiddels achterhaalde) plannen voor de Oostvlietpolder. Bedreigingen kunnen ook van een andere kant komen. De toekomst van de boerenbedrijven die als belangrijke dragers van de groene ruimte functioneren kan wel eens toenemend onzeker zijn. Er dreigt misschien verdroging van het buitengebied als gevolg van klimaatveranderingen of juist wateroverlast. En zeker zal een aantal voornemens van de provincie tot opwaardering van recreatieve mogelijkheden door geldgebrek op de tocht staan.

Duurzaamheid

Onder de bevolking groeit de belangstelling voor een duurzame leefwijze. Kleinschaliger energieopwekking, bouw en verbouw van woningen die leiden tot minder energiegebruik, hergebruik van afval en afvalwater, het leeft onder de bevolking en het bestuur, maar in welke mate en voor welk draagvlak dat zorgt kan (nog) niet goed worden vastgesteld. We verwachten dat de eenvoud van de realisatie, tegen lagere kosten, zal toenemen en daarmee de bereidheid om er aan mee te werken.

Recent is een accoord gesloten tussen Kabinet, werkgevers vakbonden en milieuorganisaties over het bevorderen van 'duurzame groei'. Met het onderdeel 'decentrale energieopwekking' krijgen burgers meer mogelijkheden om zelf hernieuwbare

energie op te wekken. Lokale initiatieven kunnen, onder andere, door gemeenten, provincies en rijksoverheid worden ondersteund. In ieder geval zal de noodzaak tot CO²-reductie in de toekomst druk blijven leggen op het handelen van burgers en overheid.

Lijf en leden

Er zal meer ondersteuning van ouderen nodig zijn, omdat zij in aantal groeien, langer zelfstandig blijven wonen en waarschijnlijk hogere eisen stellen aan voorzieningen. Mantelzorg als morele verplichting wint aan belang, evenals afleiding en sociale contacten. De lichamelijke ontwikkeling van kinderen vraagt om meer uitdagingen in de woonomgeving. Het natuurlijke karakter daarvan is grotendeels verloren gegaan en de belangstelling daarvoor zal toenemen. Onder alle bevolkingsgroepen zal bewegen aan populariteit winnen. De vraag naar gezonde voeding kan aanleiding gaan vormen voor lokale initiatieven tot eigen teelt van gewassen.

Betrokkenheid

De komende tijd zullen overheden meer belang gaan hechten aan de inbreng van burgers. Dat wordt althans in beleidsstukken herhaaldelijk opgemerkt. Of dat ook werkelijkheid wordt en op welke schaal staat nog te bezien. De ontwikkeling van het plan 'Deltaplein' geeft ons niet het gevoel dat het gemeentebestuur op dit punt erg ambitieus was. Naar aanleiding daarvan heeft onze vereniging dan ook nadrukkelijk van zich laten horen middels een door velen ondertekende petitie.

Als we ervan uit gaan dat op de een of andere wijze die betrokkenheid van burgers gestalte krijgt, dan biedt dat ook kansen voor degenen die de ontwikkeling van gekoesterde plekken in de gemeente een bepaalde richting willen geven.

Door veranderingen in het maatschappelijke middenveld (verdwijnen kerken en verenigingen op confessionele grondslag, immigratie uit niet-westerse landen, toenemende individualisering en vergrijzing) zal die betrokkenheid in groter verband tegelijkertijd steeds minder vanzelfsprekend zijn of een andere - meer projectgerichte - organisatievorm vragen.

5. Een selectie

Vanuit de gedachte dat zorgvuldig omgaan met de inzet van verenigingen is geboden en middelen schaarser worden, bundelt dit hoofdstuk een groot aantal verlangens in een viertal belangrijk geachte onderwerpen. Deze zijn gebaseerd op de verwachte ontwikkelingen en onze thema's en hebben betrekking op het dorpscentrum, de recreatie, duurzaamheid en participatie. Elk van de onderwerpen is verder geconcretiseerd in aandachtspunten.

5.1 De ontwikkeling van en binnen het dorpscentrum (thema 'Oud')

Het centrum en zeker het historisch deel in samenhang met de winkelstraat zal door velen terecht worden gezien als het hart van de gemeente. Het kan echter zijn dat de uitstraling vermindert als de actoren in het gebied moeilijkheden krijgen door economische tegenwind en/of verandering van koopgewoonten. Dat geldt voor eigenaren van woon- en/of winkelpanden en voor de gemeente. Bekend is het sneeuwbal-effect van beginnend verval. Het kan dan wenselijk zijn energie en middelen met voorrang op een dergelijk vitaal onderdeel van de kwaliteit van de gemeente te concentreren.

Aandacht besteden aan:

- impuls aan wonen in het centrum: gemeentewerf naar andere plek, liefst naar vrijkomend terrein (keten); terrein herontwikkelen als "nieuw" (architectonisch) deel van en ter versterking van het historisch dorpscentrum; inclusief parkeren
- kwetsbare plaatsen vroegtijdig signaleren en actief participeren in de discussie over herbestemming, zoals de Kruispuntkerk en omgeving, de bibliotheek en het Oranjeplein, het cultureel centrum etc.
- nagaan of watertoerisme tot in het centrum mogelijk is; zwaikom met terras(sen)
- fontein, standbeeld paard op betere plaats, sfeerversterkende elementen
- herinrichting toegangen tot centrum ter ondersteuning van het sfeerbeeld met beeldbepalende elementen, waaronder bebouwing
- concentratie van culturele voorzieningen, indien verplaatsing aan de orde is
- (gedeeltelijke) concentratie van financiële middelen op behoud van het karakter van het centrum
- grote aandacht en inzet voor behoud van het historisch decor, ook voor de bebouwing die niet monumentaal is, maar wel mede sfeerbepalend
- aandacht voor concurrerende ontwikkelingen die levensvatbaarheid van het dorpscentrum als winkelgebied bedreigen (food market van Van der Valk, Leidschenhage etc.)

5.2 Actieve recreatie en natuurbeleving (thema 'Groen')

De huidige en toekomstige samenleving wil meer actie en beleving. Aan bewegen wordt veel betekenis gehecht. Toestroom van recreanten kan zeker ook verdiensten opleveren. Er zijn genoeg plannen, maar in de komende jaren zal veel ervan niet kunnen worden uitgevoerd vrezende wij. Misschien mede door het ambitieuze karakter. Het zou goed zijn eens stil te staan bij de mogelijkheden die de omgeving biedt om met weinig kostbare ingrepen en met slimme voorstellen de attractiviteit van het recreatie-aanbod te verhogen.

Aandacht besteden aan:

- vorderingen van voornemens in het Landschapsontwikkelingsplan Duin, Horst en Weide kritisch volgen en eventueel actie ondernemen om een realistische (goedkopere?) uitvoering van plannen te bevorderen
- met groen 'verzachten' van Vlietoever ter plaatse van de (toekomstige) bebouwing
- tijdelijke inrichting (openbare, braakliggende) terreinen, die voorlopig geen definitieve inrichting krijgen ten dienste van (natuur)recreatie
- goede natuurverbindingen voor dieren en planten
- jeugd terug naar de natuur: 'wilde' speelplekken en NME (natuur- en milieueducatie)-voorzieningen
- VVV in Voorschoten
- extra fietspaden en verbeteren verbindingen; bijvoorbeeld Starrenburg 3-De Knip en verder; pontje bij Allemansgeest + gebruik weg daar; verbinding Voorschoten-West richting Wassenaar; verbinding fietstunnel Noorthey naar Wassenaar; Vlietlanden-richting Wassenaar v.v. aantrekkelijker aantrekkelijker maken door route langs westzijde Vliet naar bijvoorbeeld Molenlaan, richting centrum;
- toegankelijker maken van de grote groengebieden rond de bebouwing van Voorschoten; aan elkaar knopen van routes; rondjes rijden en lopen

- mikken op recreanten van elders; verkoop streekproducten op boerderijen, activiteiten organiseren langs routes, enz.
- meer bankjes/rustpunten op interessante plekken
- watertourisme bevorderen; aanleggen nabij de dorpskern nog eens bezien; langs de Vliet verbinding met dorpscentrum markeren, ruime doorvaart eventueel tot in de dorpskern, maar in ieder geval dat laatste in de toekomst niet fysiek blokkeren
- bomenroute als arboretum; aandacht vestigen op bijzondere bomen en historie van groengebieden in en rond het dorp; groenbeleid volgen, met name op dit punt
- eigen verbouw van groenten en fruit

5.3 Duurzaamheid (thema 'Leefbaar')

Steeds meer burgers, ook in Voorschoten, kiezen voor zonnepanelen en energiebesparing en komen op voor het groen in hun omgeving. Steeds meer ondernemers kiezen voor duurzaam ondernemen, ook omdat zij zien dat zij daar voordeel mee hebben. Gezamenlijk draagt men bij aan de overgang naar een duurzame samenleving en aan verbetering van het leefklimaat. Verenigingen als de onze kunnen, mede door prikkelen van de gemeente, een steentje bijdragen.

Te denken valt aan het stimuleren van:

- voorzieningen/verenigingsleven: aanbod divers houden; voorzieningen overeind houden door "keten"-constructies; samenvoegen, concentreren, vrijkomende grond verkopen, nieuwe bestemming, e.d.
- bouw van en verbouw tot energiezuinige woningen
- brede toepassing van zonneenergie
- groene daken
- benutten leegstaande (kantoor)panden om noodzaak nieuwbouw te verminderen
- planologisch ruimte scheppen om aan huis kantoor te houden of een niet hinderlijke werkplaats in te richten
- goede afvalverwerking en -scheiding
- hergebruik oude spullen
- ecologisch beheer van parken, bermen en oevers
- verbetering waterkwaliteit in vijvers en sloten
- gescheiden afvoer hemelwater
- behoud groene ruimte voor opvang regenwater; geen betegeling grasvelden en tuinen; voorlichting en voorbeelden geven
- bevorderen fietsgebruik; oplaadpunten elektrische voertuigen
- natuurspeeltuinen
- inwoners mede verantwoordelijk voor schoon en aantrekkelijk houden van de omgeving

In samenhang met de hiervoor genoemde speerpunten op basis van de drie thema's van de Vereniging is nog een vierde van belang, te weten de extra aandacht die moet worden geschonken aan de verwezenlijking van de wensen van de Vereniging. Hieronder is dit vierde speerpunt beschreven.

5.4 Participatie; tijdige inbreng OGLV

In verschillende toekomstvisies en andere beleidsstukken wordt het onderwerp 'participatie' beschreven en wordt geconstateerd dat het belang ervan toeneemt. De overheid zal niet altijd meer bij machte zijn een omvangrijk wensenpakket te realiseren. Ook zal ze niet meer in de positie verkeren van de beter wetende en het onvoorwaardelijk geaccepteerde gezag. De burgers willen meespreken en mogelijk ook meedoen. Dat wordt gezien als een vanzelfsprekendheid in een zich verder ontwikkelende samenleving. Een uitgelezen kans bij een schraler wordend overheidspakket en de groeiende behoefte aan manifestatie. Meer samenwerking tussen het gemeentebestuur en burgers is dan ook een logische ontwikkeling.

Voorschoten is rijk gezegend met verenigingen en stichtingen, die een inzet kunnen leveren en de schakel vormen tussen burger en overheid. Zeker in het organiseren van evenementen gebeurt dat ook al ruimschoots. Op andere terreinen, waaronder de gebouwde omgeving en de openbare ruimte, lijkt dat ingewikkelder.

Onder andere de recente poging van OGLV om invloed uit te oefenen op het (niet) ontwikkelen van het plan 'Deltaplein' (oude gebouw Rabobank) en de reactie daarop van het gemeentebestuur geeft aan dat wij te laat in het proces bezig zijn en het gemeentebestuur wel naar meningen vraagt, maar er weinig mee doet. De kaarten zijn al lang geleden geschud en het indienen van zienswijzen heeft vaak alleen effect op ondergeschikte, praktische, punten. Als de overheid meedoen bepleit zal er in de toekomst toch gewerkt moeten worden aan een betere en tijdiger inbreng.

Aandacht besteden aan:

- inbreng OGLV in het voortraject van gemeentelijke, provinciale en rijks plannen; contact met Wassenaar over aanpak daar
- wat zijn voor ons beeldbepalende elementen in het dorp i.v.m. onze belangenbehartiging bij toekomstige veranderingen, zoals bij de Kruispuntkerk, Aldi, Helvetia, boomgroepen en zo meer
- voortbouwen op reeds bestaande ideeën en initiatieven, voorzover ze in dit kader van belang zijn
- organisatie van deelneming aan projecten waaraan de gemeente niet of nauwelijks toekomt/zal toekomen; (enigszins) formaliseren
- publiek-private samenwerking voor grotere/langduriger projecten
- inschakelen verenigingen/stichtingen als intermediair
- mogelijkheden van (crowd)funding onderzoeken en gebruiken
- onderwerpen: beeldbepalende locaties, groen in de buurt, opknappen monumenten, organisatievormen, tijdelijke inrichting van nog te ontwikkelen gebieden, werkbare vormen van uitvoering vinden en mee helpen ontwikkelen
- een moderne gemeentelijke overheid initiëert betrokkenheid bewoners bij hun (woon) omgeving;
- de gemeente als facilitator voor initiatieven vanuit de bevolking, maar ook als kadersteller als het gaat om kwaliteit (erfgoed, welstand), bescherming van belangen, evenwichtige inbreng van burgers en actieve participatie van verenigingen

6. Tot slot

Dit stuk zal onderlegger zijn voor besprekingen met onze leden en onze partners buiten de vereniging. Het zal richting geven aan onze eigen activiteiten.

Vooraf zal het echter een inbreng zijn in de Toekomstvisie die het gemeentebestuur voornemens is op te zetten. Wij streven naar een actieve deelname in het tot stand komen van deze gemeentelijke toekomstvisie.

Bijlage 1. Onderzoek Elsevier/Bureau Louter: 'Waar is het goed wonen' (2013)

In deze bijlage wordt wat nader ingegaan op de uitkomsten van het jaarlijkse onderzoek van Elsevier "De beste gemeenten, Editie 2013", uitgevoerd door Bureau Louter.

- a) Zeer bepalend voor de uitkomst is de aanwezigheid van voorzieningen in de nabijheid van de gemeente, waarvan de bewoners in die gemeente gebruik maken. Anders kan het niet zo zijn dat Rozendaal met zeshonderd huizen, zo'n vijftienhonderd inwoners, geen groot ziekenhuis, geen breed gesorteerd winkelcentrum en nauwelijks scholen als beste gemeente van Nederland uit de bus komt. Dus niet alleen wat de gemeente zelf te bieden heeft, maar ook de voorzieningen van buurgemeenten die binnen bereik liggen tellen behoorlijk mee. Zo bepalen ook de nabijheid van strand en duinen, van bos, heide, recreatiegebieden en water de kwaliteit van het wonen en de score op de ranglijst.
- b) Zo komt het ook dat alle gemeenten (12) die in de eigen provincie het hoogst scoren ook alle bescheiden van omvang zijn. Wat te zeggen van Tynaarlo, Zeewolde, Schiermonnikoog, Rijssen-Holtten, Veere en Voorschoten! Ze leunen vrijwel allemaal op voorzieningen buiten hun grens, met dank aan provincie en grote(re) gemeenten.

Het is goed dat te weten en dus enigszins bescheiden te blijven in de pretentie dat het allemaal door goed beleid van de gemeente zelf komt. Maar ook intensief betrokken te willen zijn bij de ontwikkelingen bij de burens.

- c) Het geeft ook aan dat de voortdurende aandacht die de Commissie Planologie van OGLV geeft aan de ontwikkelingen in de regio (met name van invloed op Voorschoten en omgeving) meer dan terecht is. En in dit startdocument ook, qua onderwerpen, een plaats krijgt.
- d) Hoe zijn de waarderingen voor Voorschoten?
De resultaten zijn, conform het onderzoek, weergegeven op 20 onderwerpen. De waarden zijn bepaald aan de hand van 101 indicatoren, waarvan 42 door respondenten van een relatief belang werden voorzien.

Zeer goed:	Bij Basisvoorzieningen:	Zorgpakket
		Sport en fitness
	Bij Plusvoorzieningen:	Historisch decor
		Cultuur
		Hoogwaardige zorg en onderwijs
	Bij Arbeidsmarkt:	Werkgelegenheid
	Bij Groene en Blauwe kwaliteit:	Recreatiegebieden
		Water
		Groen en Natuur
	Bij Harmonieus leefklimaat:	Saamhorigheid bevolking
		Samenstelling bevolking
	Bij Bereikbaarheid per OV en auto	(geen onderverdeling)

Goed:	Bij Basisvoorzieningen: Bij Plusvoorzieningen: Bij Harmonieus leefklimaat:	Jeugdpakket Horeca en luxe winkels Weinig misdaad
Redelijk:	Bij Basisvoorzieningen Bij Harmonieus leefklimaat	Winkels dagelijkse boodschappen Weinig overlast Verkeersveiligheid
Matig:	Bij Arbeidsmarkt: Bij Rust en Ruimte	Economie (geen onderverdeling)
Zeer matig:	Geen scores	

Bijlage 2: Toekomstige ontwikkelingen

Puntsgewijs sommen we hier alles op wat voorlopig tot ons is gekomen via cijfers van de gemeente en provincie, uit toekomstdocumenten van Leiden, Leiderdorp, Leidschendam-Voorburg en de provincie Zuid-Holland, een enkel artikel en deels gebaseerd op persoonlijke inschattingen van commissieleden. Letters tussen haakjes verwijzen naar genoemde bronnen.

- bevolking stijgt nauwelijks in aantal (A)
- huishoudens nemen toe met 500 tot 800; meer eenpersoonshuishoudens (A); de provincie gaat uit van een groei van rond de 5% (ca. 1100-1200) (E);
- bevolkingssamenstelling verandert: meer 65+ tot ?, daarna dalend, minder jongeren; migratiesaldo leeftijdsgroep 25 tot 45 jaar negatief? (A, B)
- woningvoorraad groeit nog maar matig met 500 tot 600 over de periode 2013-2030 (A)
- woningvoorraad vraagt aanpassing aan woonwensen specifieke groepen (ouderen/langer zelfstandig wonen, starters, jonge gezinnen) (A1)
- bevolkingsdip 16-35-jarigen vraagt om actie m.b.t. toekomstige samenstelling woningvoorraad (A1)
- er blijft in de stedelijke gebieden druk staan op voldoen aan woonbehoefte: toename alleengaanden, migratie, toename lage inkomens, toename hoogwaardige werkgelegenheid, kwaliteitswensen > mogelijk tot 2022 tussen 80.000 en 90.000 wooneenheden (C)
- in Zuid-Holland meer plancapaciteit dan nodig (B)
- vergrijzing leidt tot vraag naar zorg en welzijn op korte afstand (B)
- toename verkeersveiligheid voor met name kwetsbare groepen (J, N)
- bestedingen in alle sectoren lopen terug in de eerste vijfjaarsperiode, daarna stijgend voor uitgaan, recreatie, wonen (L)
- toename van de behoefte aan actieve recreatie (D, J)
- toename van de behoefte aan 'spektakel': muziek op straat, bewegen, eten/drinken, kortom: evenementen (L)
- sfeer van locatie blijft katalysator voor economische, culturele en maatschappelijke activiteiten; mogelijk nog belangrijker (E)
- afname van beschikbaarheid van publieke middelen; vaak gaat dat ten koste van de realisatie van "vagere"/zgn. "dure" doelen (F, G, H, I)
- schaarser middelen: meer aandacht voor 'bestemmen en toegankelijkheid' als waarborgen voor de functie boven 'investeren'; dat laatste komt verder onder druk te staan (E)
- minder tolerantie voor tekorten op de (gemeente)begroting; als reactie: funding, vrijwilligerswerk, schrappen/efficiency (M)
- meer belangstelling voor energieopwekking a.g.v. oplopende rekeningen en te grote afhankelijkheid van externe leveranciers > zonnepanelen, windenergie, warmtewisselaars, energiebesparing (J, L)
- grotere interesse en bereidheid tot actie op het gebied van de duurzaamheid (J, L)
- klimaatverandering: meer waterberging nodig? kan ook functie hebben voor meer waterrecreatie (D, E)
- verdroging veenweidegebied (E)
- kennis van de toekomst van de landbouw als drager van de groene ruimte vermeerderen uit recreatief oogpunt/voortbestaan 'groene' ondernemers kan op de tocht staan (E)
- geld voor uitgaan/recreatie wordt 'dichterbij huis' besteed (L)
- in groen/recreatie zit nog te weinig benutte 'verdien'capaciteit (L)

- samenwerking van overheden binnen netwerken heeft de toekomst; organisatie van betrokkenheid en invloed van externen wordt door overheden verbeterd (M)

Bronnen

- A. Gemeente Voorschoten in cijfers, 'Bevolking, Huishoudens en Woingvoorraad, Prognose tot 2040', (Primos, ABF-Research)
- A1. Startnotitie Woonvisie 2014-2020 (gemeente Voorschoten)
- B. Woonvisie Provincie Zuid-Holland; 12-10-2010
- C. "Monitor Ruimte", Provincie Zuid-Holland, Stadsgewest Haaglanden
- D. Provinciale Structuurvisie Landgoederen en Buitenplaatsen; 02-07-2010
- E. Structuurvisie 'Ontwikkelen met schaarse ruimte'; Provinciale Staten Zuid-Holland; 02-07-2012
- F. Blik op Leidschendam—Voorburg tot 2020; geen datum
- G. Structuurvisie Ruimte voor Wensen 2040, Herijking 2012, gemeente – Leidschendam-Voorburg; 25-09-2012
- H. Ontwikkelingsvisie 2030: "Leiden, Stad van Ontdekkingen"; geen datum
- I. Samenwerken en Verbinden, Toekomstvisie Leiderdorp; 04-12-2012
- J. Gemeente Voorschoten: Structuurvisie Centrum 2010 – 2020, 16-12-2010; Milieubeleidsplan 2012-2016, oktober 2012; Visie op Verkeer en Vervoer 2009-2020, mei 2009; Speelruimteplan gemeente Voorschoten, november 2009
- K. "Energieakkoord in beslissende fase", uit Blad van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, 28-8-2013
- L. Leden Commissie Planologie
- M. 'Sturen in onbestuurbaarheid', een onderzoek naar de toekomstvisies bij Nederlandse gemeenten; Ruben Polderman, Universiteit Utrecht; juni 2011
- N. Minister Schultz van Hagen (ANWB Kampioen, 2013, nr. 9)